

**ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ З ПИТАНЬ МИСТЕЦТВ
ТА МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ**

ЗВІТ

**за результатами моніторингу стану доступності театрів
державної та комунальної форм власності за 2025 рік**

**Державне агентство України
з питань мистецтв та мистецької освіти**

Опис мети та об'єкти дослідження

Мета: дослідження стану доступності державних та комунальних театрів за 2025 рік для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення в порівнянні з показниками 2023 – 2024 років.

Завдання:

- аналіз діючої мережі театрів;
- оцінка фізичної доступності (наявність інфраструктури, що полегшує доступ осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення (пандуси, адаптовані санвузли, наліпки тощо);
- визначення загального рівня доступності (проведення комплексної оцінки, що враховує всі аспекти доступності та визначення загального рівня доступності театрів для цільових груп населення);
- рекомендації за результатами моніторингового дослідження.

Об'єкти:

- театри державної та комунальної форм власності України

1.2. Огляд законодавчого контексту щодо доступності закладів культури для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення в Україні

Звіт щодо стану доступності театрів державної та комунальної форм власності за 2025 рік підготовлено на виконання Національної стратегії створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2023 р. № 372.

Наказом Міністерства культури та стратегічних комунікацій України від 02 жовтня 2024 р. № 664 «Про затвердження форми звітності № 9-НК (річна) «Звіт про діяльність театрів» та інструкції щодо її заповнення», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 20 листопада 2024 р. за № 1742/43087 (далі – Наказ), затверджено діючу форму звітності, що дозволяє деталізувати важливу інформацію стосовно роботи театрів, спрямованих на покращення умов відвідувачам та надання якісних і доступних культурних послуг.

Державним агентством України з питань мистецтв та мистецької освіти опрацьовано звітні форми № 9-НК (річна) «Звіт про діяльність театрів» (далі – звітні форми) за **2025 рік** комунальних театрів, які надсилалися обласними та Київською міською військовими адміністраціями, а також театрів державної форм власності.

Діюча форма звітності складається із окремих розділів щодо діяльності театрів одним із яких є Розділ V «Фізична доступність театрів». Розділ складається із 12 критеріїв, за якими театри зазначаються наявність або відсутність відповідних умов для глядачів, а саме:

- ❖ безперешкодний доступ до будівель, у яких здійснюється показ вистав (пандуси/підйомники на шляху руху до будівель, вхідна група);

- ❖ безперешкодний доступ до основного сценічного майданчика (партер);
- ❖ безперешкодний доступ до основного сценічного майданчика (окрім партеру: амфітеатр, бельєтаж, балкон, ярус);
- ❖ безперешкодний доступ до додаткового (камерного) сценічного майданчика або відсутність додаткового (камерного) сценічного майданчика;
- ❖ безперешкодний доступ до інших приміщень всередині будівлі (туалет, гардероб, буфет тощо);
- ❖ туалетні кімнати, пристосовані для людей, які пересуваються на кріслах колісних;
- ❖ кімнати для годування дитини;
- ❖ тактильні смуги для полегшення орієнтування людей з порушеннями зору;
- ❖ дублювання вивісок та інформаційних табличок шрифтом Брайля;
- ❖ спеціальні місця для паркування транспортних засобів осіб з інвалідністю та маломобільних груп;
- ❖ безперешкодний доступ до власної захисної споруди цивільного захисту (укриття);
- ❖ вебсайт, адаптований для людей з порушеннями зору.

Опис вибірки театрів та оцінка доступності за критеріями для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення

У 2025 році мережа діючих театрів України (за винятком тих, що знаходяться на тимчасово окупованій території) зазнала змін. Це зумовлено з прийняттям рішення Дніпровської міської ради ліквідувати Дніпровський міський телевізійний театр. Тож, станом на 31 грудня 2025 року в Україні функціонують 109 театрів, з яких 8 державної форми власності, інші – комунальної.

Переважає більшість театрів належить до обласного підпорядкування – 60, театри міського підпорядкування – 41 (з них 21 театр належить до сфери управління м. Києва), найменша кількість - театри державної форми власності, їх налічується 8.

Всього у 2025 році державними та комунальними театрами було проведено 27,7 тис. заходів (+ 0,5 тис. в порівнянні з 2024 роком). Вистави відвідало майже 4,3 млн осіб, що на 0,3 млн осіб більше, ніж у 2024 році. Ці показники свідчать про підвищення попиту українського суспільства до споживання українського культурного продукту в умовах тривалої агресивної війни РФ проти України, психологічного тиску на цивільне населення шляхом постійної атаки техніки, поширення ворожої дезінформації тощо.

В таблиці нижче (Табл. № 1) наведено інформацію щодо кількості проведених заходів та відвідування театрів державної та комунальної форм власності у порівнянні з 2023 та 2024 роками за адміністративно-територіальним устроєм (крім тимчасово окупованих територій).

У порівнянні з 2024 роком, в деяких регіонах України (Вінниччина, Кіровоградщина, Полтавщина, Рівненщина, Чернігівщина тощо) впродовж 2025 року фіксується незначний спад кількісних показників щодо кількості проведених вистав. Це обумовлено об'єктивними факторами - активні бойові дії в Україні (періодичні атаки на об'єкти цивільної інфраструктури, тривалі відключення тепло-, енергоживлення в містах тощо). При загальній позитивній динаміці роботи театрів у 2025 році (збільшення вистав загальної кількості проведених вистав (+ 1,8%) та загальної кількості відвідувачів (+ 8,5%) у театрах), така ситуація не є критичною, однак потребує додаткової уваги.

Слід враховувати й те, що значна кількість працівників культури захищають Україну в лавах ЗСУ. Тож, театральним закладам доводиться переформатовувати репертуар або шукати заміну провідним акторам, що також позначається на їх роботі.

Табл. 1

Регіон	Кількість театрів	Кількість вистав (од)			Кількість глядачів (тис. осіб)		
		2023	2024	2025	2023	2024	2025
Вінницька	2	562	866	653	68,2	75,9	76,2
Волинська	2	491	520	563	82,1	93,2	84,2
Дніпропетровська	13	2430	2193	2277	303,2	340,7	297,8
Донецька ¹	1	73	81	105	8,2	10,2	19,3
Житомирська	2	630	643	719	87,3	84,9	79,4
Закарпаття	5	1002	1118	1153	58,7	72,0	72,7
Запорізька	4	625	481	602	59,1	68,4	69,6
Івано-Франківськ	5	1075	1344	1318	213,6	171,5	274,8
Київ	24	5701	6145	6370	993,8	1233,4	1395,8
Київська	2	258	406	414	20,3	43,1	45,9
Кіровоградська	2	830	989	964	60,7	65,4	79,9
Луганська ²	1	61	68	79	3,9	4,7	4,4
Львівська	10	2452	2424	2489	357,4	375,6	368,7
Миколаївська	3	931	858	861	81,2	96,6	115,3
Одеська	7	1303	1350	1406	344,1	462,4	487,3
Полтавська	2	1097	1119	1095	70,1	85,0	86,6
Рівненська	2	625	682	662	74,5	79,3	83,8
Сумська	2	650	661	745	76,0	51,9	50,2
Тернопільська	2	669	729	730	105,2	111,8	109,9
Харківська	6	564	672	760	108,9	113,2	106,7
Херсонська	2	419	465	415	28,6	43,6	27,9
Хмельницька	2	1252	1346	1358	125,1	106,9	199,0
Черкаська	2	736	676	660	58,9	66,2	66,6
Чернівецька	2	594	615	578	60,6	57,8	53,7
Чернігівська	4	760	733	693	61,9	50,9	44,3

¹ Донецький академічний обласний драматичний театр було евакуйовано до м. Ужгород.

² Луганський обласний академічний український музично-драматичний театр було евакуйовано до м. Київ.

Аналіз результатів дослідження

Оцінка фізичної доступності театрів

За результатами опрацювання та аналізу поданої інформації, варто відзначити стійку загальну тенденцію до підвищення рівня фізичної доступності державних та комунальних театрів. Це безпосередньо свідчить про зростання рівня відповідальності та глибоке розуміння керівництвом закладів культури важливості створення безбар'єрного простору.

Забезпечення належних умов для осіб з інвалідністю та представників маломобільних груп населення стає не просто вимогою законодавства, а пріоритетним напрямком соціальної політики театрів. Загальну оцінку фізичної доступності театральних установ було проведено з урахуванням об'єктивного фактору відсутності показників театру Донецької області. Наразі цей заклад релокований і функціонує на базі приміщень іншого театру Закарпатської області, де продовжує свою основну творчу діяльність, хоча й не має повної автономії у керуванні інфраструктурою будівлі.

У 2025 році рівень **безперешкодного доступу до будівель** державних та комунальних театрів зберігається на стабільно високому рівні – **82%**. Подальше підвищення рівня доступності вхідних груп у багатьох випадках потребує серйозних капітальних вкладень та проведення складних будівельних робіт, що створює суттєве додаткове навантаження на обмежені бюджети театрів. Водночас той факт, що переважна більшість закладів уже має безперешкодний доступ до своїх основних будівель, є надзвичайно позитивним сигналом у контексті розбудови інклюзивного культурного середовища в Україні.

У 2025 році показник **безперешкодного доступу безпосередньо до основного сценічного майданчика (партеру)** підвищився на **2%** і наразі становить **81%**. Поступове, але впевнене зростання цього показника дозволяє системно збільшувати охоплення глядацької аудиторії серед осіб з інвалідністю, забезпечуючи їм можливість повноцінно долучатися до споживання культурного продукту. На сьогодні лише в Житомирській області зафіксовано ситуацію, де жоден театр поки не має безперешкодного доступу до партеру, хоча саме ця зона традиційно є найзручнішою та найбільш затребуваною для якісного перегляду вистав.

Важливим критерієм комплексної оцінки залишається наявність **безперешкодного доступу до основного сценічного майданчика, окрім зони партеру**. Під цим поняттям маються на увазі інші глядацькі яруси та локації, розташовані на верхніх поверхах театральних будівель, зокрема балкони,

бельетажі та окремі ложі. У 2025 році показник безперешкодного доступу до цих зон не зазнав змін і стабільно становить **31%**. Забезпечення інклюзивності верхніх ярусів вимагає надзвичайно великих капітальних інвестицій. Багато театрів не мають технічної можливості облаштувати доступність у цих приміщеннях з об'єктивних причин, що пов'язані зі складністю архітектурних рішень старовинних будівель та фізичною відсутністю місця для встановлення сучасних ліфтів або підйомних механізмів.

У 2025 році показник доступу до **додаткових (камерних) сценічних майданчиків** зріс на **2%** і наразі становить **42%** від загальної кількості театрів у яких в наявності такі майданчики. Підсумовуючи подіну інформацію щодо діяльності театрів за минулий рік можна сміливо заявити, що театри, в яких було облаштовано доступ до малої сцени, значно розширили діапазон репертуарної пропозиції для маломобільних груп населення, збільшили експериментальні театральні форми і тим самим забезпечили доступ населення до якісного культурного продукту.

Протягом 2025 року **71%** театрів України успішно забезпечили **безперешкодний доступ до допоміжних приміщень усередині будівель, таких як туалети, гардероби та буфети**. Це на **2%** більше, ніж у 2024 році, коли цей показник був на рівні **69%**. Поступове вдосконалення сервісної інфраструктури, зокрема гардеробів та зон харчування, свідчить про те, що театри комплексно підходять до перебування глядача в закладі, створюючи максимально комфортні та гідні умови для кожного відвідувача.

Особливу увагу приділено питанню наявності **спеціалізованих туалетних кімнат, адаптованих для людей, які пересуваються на кріслах колісних**. У 2025 році цей показник досяг **53%**, що на **8%** більше у порівнянні з 2024 роком. Така позитивна динаміка є результатом цілеспрямованої роботи театрів на залучення глядачів та підтверджує важливість подальшої модернізації всіх приміщень, що забезпечують базовий комфорт та відповідають сучасним санітарним нормам інклюзивності.

У 2025 році рівень **забезпеченості кімнатами для годування дітей** у театрах становить **12%**, що демонструє приріст на **2%** порівняно з минулим звітним періодом. Хоча загальний відсоток змінюється не надто стрімко, сам факт зростання вказує на поступове врахування потреб молодих батьків. Цей напрямок досі потребує активних зусиль та залучення ресурсів для створення умов, які б стимулювали родинне відвідування театрів.

Щодо засобів навігації, у 2025 році рівень наявності **тактильних смуг для орієнтування людей з порушеннями зору** зріс до **19%** (+4% до рівня минулого року). Покращення цієї статистики свідчить про те, що театри починають

приділяти більше уваги сенсорній доступності. Незважаючи на позитивну траєкторію, цей сектор все ще залишається зоною, що вимагає значної уваги для створення дійсно безпечного середовища для незрячих та слабозорих відвідувачів.

Показник **дублювання інформаційних табличок та вивісок шрифтом Брайля** у 2025 році продемонстрував суттєвий ріст до **22%**, що на **12%** більше порівняно з минулим роком. Такий впевнений прогрес є наслідком усвідомлення того, що встановлення спеціальних показників не потребує значних капітальних витрат чи складних погоджень. Якщо у 2023 році такі вивіски були лише в одному театрі, то сьогодні вже кожен п'ятий театр забезпечений необхідними засобами для зручності людей з порушеннями зору. Робота з означеного питання триває.

У 2025 році рівень наявності **спеціалізованих місць для паркування автотранспорту осіб з інвалідністю** становить **62%**, що на **3%** вище за показник 2024 року. Важливо враховувати, що багато театрів не мають власних відокремлених територій або розташовані в історичних центрах міст із щільною забудовою, що робить облаштування паркувальних майданчиків фізично неможливим. В умовах воєнної агресії та великої кількості внутрішньо переміщених осіб навантаження на міську інфраструктуру ще більше зросло, що потребує ще тіснішої співпраці керівництва театрів із місцевою владою для вирішення транспортних питань на муніципальному рівні.

Питання **безперешкодного доступу до захисних споруд цивільного захисту (укриття)** стосується лише тих **63%** театрів, які мають власні сховища. На сьогодні лише **31%** таких захисних споруд є доступними для маломобільних груп. Це зумовлено тим, що більшість будівель проєктувалися у минулих століттях без урахування інклюзивних стандартів. Адаптація підвальних приміщень до сучасних вимог безпеки є одним із найскладніших викликів, що потребує спільних зусиль держави та органів місцевого самоврядування.

Не менш важливим аспектом залишається доступність **вебсайтів театрів для людей з порушеннями зору**. У 2025 році цей показник становить лише **7%** (**+3%** до 2024 року). Слід зазначити, що багато невеликих театрів досі не мають повноцінних цифрових платформ або використовують застарілі сторінки. Робота над адаптацією веб-ресурсів є критично важливою для забезпечення рівного доступу до інформації про культурне життя країни в умовах загальної цифровізації суспільства. Адаптація вебсайтів театрів вимагає залучення відповідних кваліфікованих спеціалістів та вирішення проблемних питань пов'язаних із платформами, на яких розгорнуті вебсайти театрів.

У 2025 році державні та комунальні театри провели 27,7 тисячі вистав (+2% ніж у 2024) з яких 4% це благодійні вистави. Загальна кількість глядачів у 2025 році склала 4,3 мільйонів глядачів (+9% ніж у 2024). Також, варто зазначити, що 1% (лише 0,2% у 2024 році) вистав було проведено із супроводом українською жестовою мовою або із забезпеченням аудіодискрипцією (тифлокоментуванням).

Незважаючи на загальну позитивну динаміку щодо розвитку інклюзивності у сфері культури, ситуація з адаптацією репертуару залишається несистемною. Наявність поодиноких прикладів жестового супроводу чи тифлокоментування вистав вимагає від театрів активнішого впровадження таких практик. Тож, актуальною є потреба у розробці та впровадженні на рівні областей цільових програм для збільшення кількості інклюзивних вистав, а також у проведенні інформаційних кампаній, спрямованих на популяризацію таких форматів серед потенційної аудиторії.

У 2025 році фіксуємо зменшення на 37% (до 2,9 мільйонів гривень) **обсягів видатків щодо створення умов безперешкодного доступу для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення** серед державних та комунальних театрів. Падіння може бути пов'язане з необхідністю забезпечення безперебійної роботи театрів під час масових відключень електроживлення та опалення.

Аналіз показників доступності театрів державної та комунальної форм власності за 2025 рік у порівнянні з 2024, дає підстави стверджувати, що культурні інституції поступово переходять від декларативної риторики до реальних дій, спрямованих на розширення доступу до театрального мистецтва. Це перші, але важливі кроки до формування інклюзивного культурного середовища, в якому кожен глядач, незалежно від фізичних можливостей, матиме рівне право на споживання культурного продукту. Формування такої культури без бар'єрів є не лише викликом, а й обов'язком держави та мистецької спільноти перед сучасним українським суспільством.

За результатами проведеного дослідження щодо показників доступності театрів, пропонуємо до розгляду (Табл. № 2) показник доступності державних та комунальних театрів України за 2025 рік для людей з інвалідністю та маломобільних груп (у відсотках) окремо по кожному критерію в порівнянні з 2024 роком *(без урахування театрів Донецької, Луганської областей та АР Крим)*.

Критерії доступності	Кількість театрів з наявним показником	Кількість театрів з відсутнім показником	Відсотковий показник від загальної кількості діючих театрів (в порівнянні з 2024 роком)
Безперешкодний доступ до будівель театру, у яких здійснюється показ вистав (шляхи руху, вхідна група)	88	20	82% (0%)
Безперешкодний доступ до основного сценічного майданчика (партер)	87	21	81% (+2%)
Безперешкодний доступ до основного сценічного майданчика (окрім партеру)	34	74	31% (0%)
Безперешкодний доступ до додаткового (камерного) сценічного майданчика	25	60	42% (+2%)
Безперешкодний доступ до інших приміщень в середині будівлі (туалет, гардероб, буфет тощо)	77	31	71% (+2%)
Туалетні кімнати, пристосовані для людей, які пересуваються на кріслах колісних	57	51	53% (+8%)
Кімната для годування дитини	13	95	12% (+2%)
Тактильні смуги для полегшення орієнтування людей з порушеннями зору	21	87	19% (+5%)
Дублювання вивісок та інформаційних табличок шрифтом Брайля	24	84	22% (+12%)
Спеціальні місця паркування для транспортних засобів осіб з інвалідністю та маломобільних груп	67	41	62% (+3%)
Безперешкодний доступ до власної захисної споруди цивільного захисту (укриття)	20	63	32% (-5%)
Вебсайт, адаптований для сприймання людьми з порушеннями зору	8	100	7% (+3%)

3.4. Дотримання законодавства театрами державної та комунальної форм власності щодо працевлаштування осіб з інвалідністю

Аналіз звітних даних щодо діяльності театрів державної та комунальної форм власності за 2025 рік демонструє позитивну динаміку кадрового складу: загальна чисельність працівників досягла **15 499 осіб** (+165 осіб в порівнянні з 2024 роком). Особливої уваги заслуговує той факт, що із вказаної загальної кількості працівників театрів – **808 співробітників (5%)** працевлаштовані особи з інвалідністю. Такі показники не лише підтверджують актуальність питання професійної інклюзії, а й свідчать про відповідальну стратегію керівництва театрів у сфері працевлаштування. Це також є відображенням активної громадянської позиції людей, які прагнуть до самореалізації у вільній державі, долаючи існуючі бар'єри на шляху до професійної діяльності.

Висновки та рекомендації

Дослідження стану доступності театральних закладів у 2025 році справді фіксує суттєвий прогрес. Водночас, для досягнення системних змін необхідна інтенсифікація зусиль у сферах комунікації з органами місцевого самоврядування, активного фандрайзингу та професійного розвитку персоналу. Критичними залишаються питання фізичного доступу до верхніх поверхів, камерних сцен та, що найважливіше в сучасних умовах, до об'єктів цивільного захисту. Рівень адаптації захисних споруд та додаткових залів все ще залишається недостатнім. Для розв'язання цих проблем театрам рекомендується впроваджувати системний підхід, який включає:

- розробку та чітке дотримання графіків модернізації;
- посилення взаємодії з місцевою владою та залучення меценатських коштів;
- активну участь у державних програмах фінансування будівництва та облаштування захисних споруд.

Одним із найскладніших викликів залишається адаптація архітектурної спадщини. Старі будівлі театрів, що є пам'ятками архітектури, мають обмежені технічні можливості для перебудови. Отримання дозвільної документації на встановлення ліфтів чи підйомників у таких об'єктах є тривалим і складним процесом. Проте, досвід показує, що за наявності політичної волі керівництва та прагнення створити рівні умови для маломобільних груп, ці питання успішно вирішуються.

Питання транспортної доступності також потребує перегляду. Попри те, що показник наявності спеціалізованих паркомісць становить **59%**, цього недостатньо для повноцінного охоплення потреб глядачів. Оскільки значна частина театрів ділить приміщення з іншими установами, вирішення проблеми паркування можливе лише через спільні проєкти з міськими службами та адміністраціями громад.

Окрему увагу слід приділити цифровій безбар'єрності. На жаль, більшість вебсайтів театрів залишаються недоступними для людей з порушеннями зору: лише **5%** ресурсів відповідають базовим критеріям інклюзії. Це створює

суттєвий інформаційний розрив, адже саме через цифрові платформи здійснюється продаж квитків та ознайомлення з репертуаром. Адаптація сайтів (відповідно до стандартів WCAG) не потребує архітектурних змін чи значних капітальних інвестицій — це суто управлінське рішення, яке є виявом поваги до кожного глядача та ключовим кроком до сучасної інклюзивної культури.

Водночас, загальні показники звітності дають привід для оптимізму:

- рівень безперешкодного доступу до будівель досяг **82%**;
- покращилася доступність партерів, вбиралень та зон обслуговування (буфети, гардероби);
- зросла кількість тактильних елементів та інформаційних табличок зі шрифтом Брайля.

Українські театри впевнено рухаються в бік інклюзивності, але повний рівний доступ потребує додаткових кроків: від інфраструктурних рішень до цифрової трансформації.

Рекомендації:

- **Цільове фінансування:** передбачити бюджетні кошти на встановлення підйомників, модернізацію сайтів та адаптацію історичних будівель.
  - **Цифрова інклюзія:** оновити веб-ресурси згідно зі стандартами **WCAG 2.1**, створити єдиний реєстр театрів з детальним описом їхніх умов доступності.
  - **Партнерство з ГО:** залучати профільні громадські організації до аудитів та тестування нових інклюзивних рішень.
  - **Навчання персоналу:** впровадити тренінги з етики спілкування, основ жестової мови та допомоги маломобільним відвідувачам.
  - **Розвиток репертуару:** розширити практику використання тифлокоментування та аудіодискрипції у виставах.
  - **Масштабування досвіду:** вивчити успішні кейси театрів-лідерів інклюзії та розробити на їх основі методичні рекомендації для інших регіонів.
  - **Муніципальна співпраця:** активно залучати місцеву владу до вирішення питань паркування та благоустрою прилеглих територій.
-